

Avdelningen för systemanalys, försörjningstrygghet och statistik
Policyanalys
Sandra Lennander
016-544 23 38
sandra.lennander@energimyndigheten.se

Miljödepartementet
Naturmiljöenheten, Vattenmiljö

Energimyndighetens yttrande gällande SOU 2019:66

Sammanfattning

- Energimyndigheten har valt att begränsa sina synpunkter till utredningens förslag om organisation, planering och genomförande av åtgärder.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget om att vattenmyndigheterna avskaffas till förmån för att gängse förvaltningsstruktur inom svensk statsförvaltning används. Användning av gängse förvaltningsstruktur anser Energimyndigheten bidra till en effektiv och ändamålsenlig statsförvaltning även avseende styrningen av vattenförvaltningsfrågor.
- Energimyndigheten tillstyrker även förslaget om inrättandet av en nämnd och ser att beslut av en myndighet ger en mer homogen beslutsprocess av miljö kvalitetsnormer.
- Energimyndigheten har svårt att se att det inom vattenförvaltningen skulle finnas ett särskilt skäl för att riksdagen och regeringen ges en mer framträdande roll utan myndigheten anser att de expertmyndigheter som redan idag har en utpekad roll i gängse förvaltningsstruktur och som föreslås få en roll i utredningen bör vara de som deltar i framtagandet av en nationell handlingsplan för vattenförvaltningen.
- Energimyndigheten vill framhålla att myndigheten har en central roll vid framtagandet av underlag för beslutande om miljö kvalitetsnormer som rör vattenkraft men också övriga energiproduktionsslag med relevans för vattenförvaltning.

Energimyndighetens ställningstagande

Utredningen framför att det är viktigt att vattenförvaltningen är organiserad på så sätt att det möjliggör en god samordning av det svenska arbetet med att genomföra det direktiv som omfattas av eller knyter an till ramdirektivet för vatten och det åtgärdsarbete som behöver utföras för att miljö kvalitetsnormer ska kunna följas. För att detta ska uppnås ser utredningen att förändringar behöver ske.

Utifrån egna erfarenheter från att ha deltagit i nuvarande organisation inom vattenförvaltning förstår Energimyndigheten vikten av en effektiv och ändamålsenlig statsförvaltning och tillstyrker delar av utredningens förslag om förändrad organisation, planering och genomförande av åtgärder. De förslag vi tillstyrker är avskaffandet av vattenmyndigheterna och förslaget om inrättandet av en nationell nämnd. Det förslag myndigheten beslutat att avstyrka är förslaget om att regeringen och riksdagen ges mer framskjutna roller bland annat genom framtagandet och beslutandet om en nationell handlingsplan för vattenförvaltningen och åtgärdsprogram för respektive avrinningsområde.

Gångse förvaltningsstruktur bör användas

Energimyndigheten tillstyrker förslaget om att vattenmyndigheterna avskaffas till förmån för att gångse förvaltningsstruktur inom svensk statsförvaltning används. Energimyndigheten ser att förslaget kan antas leda till att hela vattenförvaltningen effektiviseras. En tydlig fördel, som Energimyndigheten håller med utredningen om, är att användningen av gångse förvaltningsstruktur påverkar genomförandet av administrativa och fysiska åtgärder i miljön positivt. Dagens struktur innebär att det saknas koppling mellan de administrativa åtgärder som ska genomföras enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och den finansiering som myndigheter och kommuner har till sitt förfogande. På så sätt är det inte möjligt för myndigheter och kommuner att genomföra åtgärder i den utsträckning som skulle behövas för att följa de miljö kvalitetsnormer som hittills har beslutats.

Med en tydlig struktur där uppdrag och resurser hänger ihop förtydligas samverkan mellan relevanta aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Det skapar också möjlighet till att åtgärder genomförs i tillräcklig utsträckning för att uppfylla kraven i ramdirektivet och för att förbättra vattenstatusen i svenska vattenmiljöer. Förutsatt en tydlig struktur och att samverkan sker i enlighet med vad som framgår i förvaltningslagen ser Energimyndigheten positivt på att kunna delta vid framtagandet av underlag för beslutande om miljö kvalitetsnormer som främst rör vattenkraft men också övriga energiproduktionsslag.

En myndighet ger en mer homogen beslutsprocess om miljö kvalitetsnormer

Energimyndigheten tillstyrker också förslaget om inrättandet av en nationell nämnd för beslut om miljö kvalitetsnormer med Havs- och vattenmyndigheten som värmyndighet. Genom att alla miljö kvalitetsnormer beslutas av en myndighet istället för av fem vattendelegationer, ser vi att förslaget skulle bidra till en effektivare och mer konsekvent process och förvaltningsstruktur. På så sätt ser vi också att förslaget skulle bidra till att tilltron till beslutade miljö kvalitetsnormer skulle stärkas. En viktig förutsättning för att en myndighet ska kunna ta beslut om alla miljö kvalitetsnormer är att kunskapsunderlag, vägledning och granskning av normer tas fram och genomförs i god tid och på ett följdriktigt sätt med Havs- och vattenmyndigheten som ytterst ansvarig myndighet för processen. SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) och SGU (Sveriges geologiska undersökning) bör bistå Havs- och vattenmyndigheten i arbetet som också föreslås av utredningen.

Genom politisk styrning riskerar planeringen bli kortsiktig.

Det förslag myndigheten valt att avstyrka är förslaget om att riksdag och regeringen ska få mer framträdande roller i vattenförvaltningen. I och med att Havs- och vattenmyndigheten och (ytvatten) SGU (grundvatten) är expertmyndigheter som arbetar på uppdrag av regeringen anser vi att det är lämpligt att en nationell handlingsplan tas fram och beslutas i samverkan mellan de två myndigheterna. I arbetet bör även relevanta myndigheter och regioner ingå för att fånga upp nationell och lokal förankring. Likväl anser myndigheten att vattenmyndigheternas arbetsuppgifter som innefattar att ta fram och besluta om åtgärdsprogram för respektive avrinningsdistrikt, istället ska ligga inom Havs- och vattenmyndighetens och SGU:s uppdrag. Genom att låta ansvaret ligga på regeringen och riksdagen riskerar planeringen för vattenförvaltningen att bindas till mandatperioder och på så sätt bli kortsiktig även om det föreslås att den nationella handlingsplanen bör följas upp vart sjätte år.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Robert Andréén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschefen Gustav Ebenå, chefsjuristen Rikard Janson, enhetschefen Paula Hallonsten och handläggarna, Elin Brodin, Hanna Andersson och Jennie Molin. Föredragande har varit handläggaren Sandra Lennander.

Robert Andréén

Beslutet har fattats elektroniskt i Energimyndighetens ärendehanteringssystem.